

Nota informativă
la proiectul de hotărâre a Guvernului
„cu privire la aprobarea Programului național de dezvoltare a asistenței medicale de urgență
pentru anii 2023-2027”

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului
Proiectul de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Programului național de dezvoltare a asistenței medicale de urgență pentru anii 2023-2027 și a Planului de acțiuni pentru realizarea acestuia a fost elaborat de către Ministerul Sănătății, cu participarea reprezentanților Agenției Naționale pentru Sănătate Publică, Centrului Național de Asistență Medicală Urgentă Prespitalicească, Institutului de Medicină Urgentă, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, reprezentanților instituțiilor medico-sanitare publice, societății civile, precum și experți naționali și internaționali.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite
Proiectul hotărârii de Guvern este elaborat pentru executarea prevederilor pct.12/capitolul V din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2023-2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 90/2023. Potrivit datelor de evidență statistică medicală, în Republica Moldova în 44,1% echipa AMU este solicitată pentru un adult, 38,2% – pentru un vârstnic și 17,7% – pentru un copil. Principalul motiv al solicitării ambulanței sunt bolile aparatului cardiovascular, cu 42,3%, urmat de cele ale aparatului respirator cu 26,9% și ale aparatului digestiv cu 18,4%, acestea fiind și bolile principale în cazul adulților. De menționat că 8 din 10 decese ale populației țării sunt cauzate de bolile netransmisibile (BNT), iar costurile umane și financiare vor crește, dacă nu se vor lua măsuri de prevenire și control în toate domeniile de activitate. Principalele BNT, precum sunt bolile cardiovasculare (hipertensiunea, infarctul miocardic, ictusul cerebral), cancerul, diabetul, bolile respiratorii cronice, digestive — pun o presiune enormă pe persoană, familie, societate și lucrătorii medicali. De asemenea, în Republica Moldova incidența accidentelor cerebrovasculare acute (AVC) la populația adultă a crescut de la 9.8 (10.000 populație) în 1995 la 19.2 (10.000 populație) în 2020. AVC constituie o problemă serioasă de sănătate, nu numai prin rata ridicată a mortalității (la fiecare oră este înregistrat un deces în urma AVC), dar și prin consecințele cu privire la performanțele motorii și cognitive ale supraviețuitorilor. Sechelele AVC pot avea efecte catastrofale asupra calității vieții bolnavului și a familiei acestuia. Potrivit celor mai recente date publicate privind decesele cauzate de AVC, pe parcursul anului 2017 în Republica Moldova s-au înregistrat 6638 astfel de cazuri sau 15,87% din totalul deceselor. Această cifră este de 3-4 ori mai mare decât în statele Uniunii Europene. Pacienții cu AVC acut necesită asistență medicală multidisciplinară în cadrul unei unități de Stroke, iar o parte din acești pacienți necesită intervenții suplimentare de înaltă tehnologie, în timp proximi. Republica Moldova, de asemenea, se confruntă cu problema legată de siguranța rutieră, potrivit datelor Sistemului informațional automatizat ”Registrul accidentelor rutiere” al Ministerului Afacerilor Interne, pe parcursul anilor 2016-2022 au fost înregistrate 17135 accidente în traficul rutier, în rezultatul cărora 1879 persoane au decedat, iar altele 19941 au fost traumatizate. Intervenția integrată în aceste cazuri, a echipei de asistență medicală urgentă prespitalicească, poliție și pompieri, este crucială. Scopul Programului constă în dezvoltarea serviciilor integrate de asistență medicală de urgență, capabile să reacționeze adecvat și prompt la solicitările de urgență, provocările de urgență în sănătate publică și crize umanitare, în vederea acoperirii universale cu servicii de sănătate a populației, indiferent de vârstă și gen, etnie culturală, dizabilitate, fără discriminare, inclusiv din localitățile rurale îndepărtate, a categoriilor defavorizate și marginalizate ale populației. Implementarea Programului va contribui ca 80% din pacienți, care au nevoie, către anul 2027 primec

asistența medicală necesară la momentul potrivit și în locul potrivit, iar în rezultat vom obține reducerea ratei complicațiilor și deceselor cauzate de complicațiile bolilor cardiovasculare, inclusiv rata de apariție a dizabilității.

Realizarea acțiunilor incluse în Program va duce la îmbunătățirea infrastructurii multidimensionale a sistemului de asistență medicală de urgență, calității și accesibilității asistenței medicale de urgență și vor consolida sistemul funcțional de colectare a datelor în cadrul serviciului de ambulanțe și instituțiilor medico-sanitare, care într-un final va îmbunătăți intervențiile la timp de salvare a vieții și va contribui la reducerea mortalității.

Consolidarea sistemului de asistență medicală de urgență va contribui la realizarea obligațiilor asumate de către Republica Moldova urmare a ratificării convențiilor și tratatelor internaționale pe segmentul dat, la realizarea angajamentelor ce rezultă din tratatele Națiunilor Unite privind drepturile omului, inclusiv cele care reglementează drepturile unor grupuri țintă: femei, copii, persoane cu dizabilități, migranți și refugiați, victimele violenței, urgențelor de sănătate publică, crizelor umanitare etc.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul în cauză nu are ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Programul național de dezvoltare a asistenței medicale de urgență pentru anii 2023-2027 este un document de politici publice care este orientat spre implementarea prevederilor din cadrul Programului de guvernare „Moldova prosperă, sigură, europeană” aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 28/2023.

Prevederile Programului privind asigurarea accesului în timp util la asistența medicală de urgență și a acoperirii universale cu servicii de sănătate, inclusiv cele afectate de situații de urgențe în sănătate publică și crize umanitare, în mod special a categoriilor defavorizate și marginalizate ale populației, sunt corelate cu obiectivul strategic al Programului general de activitate al Organizației Mondiale a Sănătății, pentru anii 2019-2023. Aceste prevederi fiind corelate și cu proiectul Strategiei Naționale de Sănătate 2030.

Programul își propune să contribuie la sporirea capacității serviciilor de urgență de intervenție rapidă la amenințări și urgențe de sănătate prin dezvoltarea măsurilor integrate și continuie de răspuns și modernizare a instituțiilor responsabile, întru asigurarea majorării accesului populației la servicii medicale de urgență de calitate.

Programul include acțiuni și responsabilități intersectoriale, care impun cooperare cu autorități ale administrației publice centrale și locale, societatea civilă, în rezultatul cărora va spori capacitatea și reziliența sistemului de sănătate pentru prestarea serviciilor medicale de urgență integrate și se va diminua nivelul indicatorilor complicațiilor maladiilor și a mortalității.

Programul descrie obiectivele generale, obiectivele specifice, acțiunile, autoritățile responsabile, costurile, indicatorii și cadrul temporal reflectate și în Planul de acțiuni de implementare a Programului.

Pentru realizarea obiectivelor stabilite, în Program sunt propuse acțiuni ce țin de efectuarea ajustărilor la mecanismul de coordonare a serviciilor de asistență medicală urgentă la nivel național, inclusiv prin reglementarea și standardizarea proceselor de activitate, configurarea sistemului de referire a pacientului cu urgențe medico-chirurgicale și dezvoltarea bazei tehnico-materiale.

În proiectul Programului se propune implicarea comunității și asigurarea lanțului de supraviețuire la nivel național care va contribui la reducerea mortalității cauzate de complicațiile maladiilor cardiovasculare, în deosebi AVC și SCA, deoarece „prima mână” este esențială în salvarea de vieți.

De asemenea, în Program se propune fortificarea componentelor *lanțului supraviețuirii care include accesul rapid, suportul vital de bază (BLS), defibrilarea precoce și suportul avansat precoce al vieții (ALS)*. Accesul rapid este asigurat prin apelul 112, care prin asigurarea unui triaj corect, asigură accesul rapid, ușor

si neconditionat.

Primul ajutor de bază precoce este de importanță majoră dovedită în cazul unui Stop Cardio-Respirator. Prognosticul pacienților corect resuscitați Cardio-pulmonar în primele minute este mult mai favorabil comparativ cu cel al pacienților la care nu s-au efectuat manevrele de RCP (resuscitarea cardio - pulmonară) și au rămas o perioadă de timp neasistați până la sosirea echipei medicale. În acest sens, se propun acțiuni de instruire a populației și personalului de intervenție din cadrul serviciilor specializate cum ar fi pompierii, poliția, etc. și sensibilizare despre importanța majoră a acestui act, în așteptarea sosirii echipelor medicale.

Majoritatea situațiilor de stop cardiac la adult au inițial la bază o fibrilație ventriculară (FV). Unicul tratament eficient al fibrilației ventriculare este defibrilarea. Defibrilarea efectuată imediat are șansa de reușită de peste 85%. În acest scop, Programul propune *dotarea cu defibrilatoare* a pompierilor, a poliției, amplasarea acestora în locurile publice, inclusiv instruirea pentru utilizare.

Suportul avansat precoce al vieții este de mare importanță în cazul pacienților aflați în stop cardiac și care necesită îngrijiri de terapie intensivă, administrare de medicamente specifice și aplicare de manevre speciale în timpul resuscitării. Timpul optim de sosire al echipelor de asistență medicală urgentă prespitalicească trebuie să fie sub 10 minute, cu condiția începerii RCP de bază de la apariția evenimentului sau în cel mult 5-6 minute dacă lipsesc verigile 2 și 3 din lanțul supraviețuirii.

În acest sens sunt incluse în Program acțiuni ce vizează *elaborarea cadrului normativ privind Lanțul de supraviețuire și principiului „bunului samaritean”*, dezvoltarea voluntariatului și educarea/ instruirea populației, care ar asigura „prima mână” pentru realizarea acțiunilor din verigile 2 și 3 din lanțul supraviețuirii;

Asigurarea Lanțului de supravețuire a maladiilor cardiovasculare Accidentul vascular cerebral (AVC) și Sindrom Coronarian acut (SCA), presupune modernizarea și fortificarea capacităților la etapa de prespital, Unități Primare Urgente și terapie intensivă. Pentru identificarea pacienților și asigurarea accesului imediat la serviciul de urgență, stabilizarea promptă a bolnavilor cu AVC, transportarea operativă în unitățile primare de Stroke și aplicarea precoce a Suportului Vital Avansat în Stroke, a tratamentului trombolitic, intervențional și chirurgical, se propune organizarea unităților primare de Stroke în spitalele teritoriale și a Centrului comprehensiv de AVC în IMSP Institutul de Medicină Urgentă.

Pentru sporirea accesului populației la servicii de urgență de calitate se propun *acțiuni pentru creșterea operativității și calității servirii solicitărilor la etapa de prespital, inclusiv modernizarea și asigurarea mentenanței echipamentelor medicale și a transportului sanitar*, reînnoirea acestuia conform cerințelor standardelor în vigoare, elaborarea algoritmilor de lucru în urgențe medicale, modificarea programelor de formare inițială și continuă a membrilor echipelor de Asistență Medicală de Urgență. De asemenea Programul ia în considerare *dezvoltarea mecanismului de protecție a personalului medical*, prin implementarea mecanismului de asigurări ale personalului medical de riscurile profesionale.

Pregătirea pentru serviciul de urgență a asistenților medicali de urgență și instruirea continuă a acestora, reprezintă o oportunitate pentru fortificarea serviciului de urgență cu cadre medicale calificate.

Referitor la *stabilirea mecanismului eficient de finanțare* pentru asistență medicală urgentă spitalicească și planificarea unui flux de separare financiară pentru asistența medicală de urgență urmează de a revizui principiile de finanțare a UPU, cu stipularea concretă a volumului de asistență medicală urgentă prestată în mod gratuit (UPU, bloc de operații și secțiile de TI) și cu includerea indicatorilor de performanță, în special relevanți pentru calitatea serviciilor.

În majoritatea cazurilor spitalele nu dispun de capacitățile necesare pentru acordarea asistenței medicale. Aceasta impune necesitatea *schimbării paradigmei în activitatea serviciului de urgență de la transportarea „la cel mai apropiat spital”*, prin asigurarea transportării medicale asistate către „spitalul cu resurse adecvate și capacități necesare” pentru soluționarea cazului.

Un alt obiectiv constituie îmbunătățirea condițiilor pentru *Transferul interspitalicesc a pacientului critic*. Echipetele Terapie Intensivă Medicale (TIM) necesită dezvoltare a capacităților pentru preluarea pe deplin a competențelor AVIASAN de transportare medicală asistată a pacienților, ce va permite racordarea serviciilor

prestate la standardele în standardele europene. În acest context, de rând cu modernizarea bazei tehnico-materiale urmează elaborarea/standardizarea proceselor/mecanismelor/algoritmilor susținute prin instruiți și formări de competențe.

O prioritate în dezvoltarea *serviciilor de urgență constituie digitalizarea acestora*, și, în acest sens elaborarea sistemului informațional automatizat, integrarea lui cu alte sisteme sectoriale, implementarea fișelor electronice și asigurarea echipelor AMU cu echipamente electronice portabile.

Proiectul stabilește necesitatea mecanismului unificat de monitorizare, coordonare, dirijare și control a acțiunilor de gestionare a crizei în situațiile urgențelor de sănătate publică în situații de urgență și excepționale, crize umanitare, până în anul 2027.

De asemenea, proiectul include date privind impactul programului, riscuri de implementare, costuri, metode și etape de raportare.

5. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului se va efectua în limitele mijloacelor financiare stabilite în fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală și altor cheltuieli, inclusiv din partea partenerilor de dezvoltare naționali și internaționali.

Valoarea totală estimativă a resurselor financiare necesare pentru realizarea Programului și implementarea Planului de acțiuni, repartizată pe ani, corespunde datelor din următorul tabel (mii lei):

	Total	2023	2024	2025	2026	2027
Obiectivul specific nr.1	357 426,9	113 426,9	50 000,0	1700,0	70 000,0	72 300,0
Obiectivul specific nr.2	439 150,0	438 400,0	750,0			
Obiectivul specific nr.3	647 570,0	52 200,0	140 120,0	87 180,0	109 720,0	258 350,0
Obiectivul specific nr.5	1000,0		1000,0			
Obiectivul specific nr.6	29,500.0		6 000,0	21 500,0	2 000,0	
Obiectivul specific nr.7	704 800,0		201 200,0	201 200,0	151 200,0	151 200,0
Obiectivul specific nr.8	36 000,0	24 000,0	12 000,0			
Obiectivul specific nr.10	5 000,0		2 500,0	2 500,0		
Obiectivul specific nr.11	12 000,0		2 500,0	8 500,0	1 000,0	
TOTAL	2 182 446,9	628 026,9	416 070,0	322 580,0	333 920,0	481 850,0

Planificarea resurselor financiare va fi realizată în cadrul CBTM 2024-2026 și CBTM 2025-2027.

Totodată, în vederea coordonării asistenței externe pe realizarea acțiunilor cu acoperire financiară din surse externe se va crea o platformă de comunicare cu partenerii de dezvoltare și donatorii.
6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare
Implementarea prevederilor proiectului va necesita elaborarea altor acte normative, în scopul asigurării bunei realizări a acțiunilor incluse în Program.
7. Avizarea și consultarea publică a proiectului
În scopul respectării prevederilor Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative și Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional proiectul, împreună cu nota informativă, anunțul privind consultările publice a proiectului în cauză va fi plasat pe pagina web a Ministerului Sănătății (www.ms.gov.md) la rubrica Transparență decizională și pe platforma PARTICIP.GOV.MD.
8. Constatările expertizei anticorupție
9. Constatările expertizei de compatibilitate
Proiectul nu este elaborat în scopul armonizării legislației naționale cu legislația UE, exceptându-se astfel de la efectuarea expertizei de compatibilitate.
10. Constatările expertizei juridice
11. Constatările altor expertize
Proiectul hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului național de dezvoltare a asistenței medicale de urgență pentru anii 2023-2027 a fost evaluat la corespunderea calității și conformității, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.386/2020. Propunerile expuse au fost luate în considerație la definitivarea setului de documente.

Ministru

Ala NEMERENCO